І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 231. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1959 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 231. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУЄ ПРО СВОЮ ПОЇЗДКУ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ОБИДВОХ ПАРТІЙ

Вашингтон. — У зв'язку із своєю поїздкою до 11 країн Европи, Азії та Африки през. Айзенгавер скликав на день 30-го листопада ц. р., нараду чільних урядових провідників обидвох партій у Конгресі. В програмі наради обговорення усіх справ і проблем зв'язаних з подорожжю Президента. Запляновував цю нараду през. Айзенгавер замість запрошувати до участи в поїздці когось із видатних демократичних діячів, як це йому пропонували, вважаючи, що виміна думок з представниками обидвох партій у Конгресі принесе більше користи, як безпосередня участь Трумана, Стівенсона чи кого іншого в поїздці. На нараду до Білого Дому запрошено віце-президента Ніксона, державного секретаря Гертера, державного підсекретаря Роберта Морфі, що супроводжатиме Президента під час його їздки, провідника демократів у сенаті Джансона, провідника республіканців Дірксена, провідників обидвох партій у Палаті Репрезентантів, керівників комісій закордонних справ та інших. Виїжджає през. Айзенгавер у свою подорож в четвер 3-го грудня ц. р.

Білий Дім подав подробиці про подорож президента Айзенгавера до 11-ох держав в Европі, Азії та Африці, з яких виходить, що Президент виголосить коло 30 публічних промов. Між цими промовами будуть і важливі засадничі заяви американського Президента про закордонну політику ЗДА. Така важлива промова буде виголошена на відкритті американської виставки в Ню Делі в Індії в дні 11-го грудня. В цій промові Айзенгавер має говорити про моральну, політичну і економічну мету ЗДА в цій „холодній війні", і має зокрема вияснити, що ЗДА можуть дати недорозвиненим країнам в їхніх аспіраціях до економічного розвитку. В новому повідомленні є і деякі зміни в плянах цієї найдовшої в історії закордонної подорожі американського президента. В Тунісії Президент буде конферувати з президентом Тунісії Гагібом Бургібою, а не на кружляку „Ди Мойн", як давніше плянувалося. Президент Айзенгавер має 22 грудня летіти до Касабланки, щоб там зустрінутись з королем Мохаммедом V, а не бачитися з ним в Рабаті згідно з давнішим пляном. Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що у зв'язку з цими змінами в пляні подорожі Президент мусітиме зробити 22,370 миль, з того 19,600 миль літаком, 270 гелікоптером, 1,500 кораблем і 1,000 миль поїздом і автом. Гаґерті підкреслив, що Айзенгавер буде першим американським президентом, який відвідає Грецію, Туреччину, Пакистан, Афганістан, Індію, Еспанію і Тунісію. Дехто твердить, що демократи хотіли б позитивно поставитися до самої думки Президента відбути цю подорож доброї волі, але одночасно вони бажали б висловити свої застереження до закордонної політики уряду. Президент має відлетіти 3-го грудня в 8 год. по полудні, а не 10,30 по полудні, як давніше плянувалося.

Уряд відкидає плян сталеварів — робити запаси сталі

Вашингтон. — Діючий секретар торгівлі Філіп А. Рей заявив представникові спілки Об'єднані Сталевари Америки, що уряд не може тепер робити запаси сталі, щоб на випадок продовжування страйку сталеварів мати потрібний матеріял для оборонного промислу. Представник уряду сказав, що оборонний промисл потребує постійного допливу різнородної сталі. Запотребування цього промислу, казав Рей, є „прецізні, докладні, скомпліковані і такі, що вічно зміняються, і тому не можна зробити потрібних запасів сталі". Рей сказав, що „тільки постійна продукція сталі у всіх її фазах може заспокоїти потреби оборонного промислу", і тому в інтересі добра країни і сталеварі і сталеварні фірми повинні прийти до порозуміння і закінчити страйк підписанням нового контракту.

В Аргентині помер проф. Антін Рибчук

Буенос Айрес, (едо). — 31 жовтня ц. р. помер в Кордобі, Арґентина, проф. Антін Рибчук, родом із Станиславова, народжений 31 жовтня 1891 року. Був сотником УГА та комендантом Станиславова за ЗУНР. Залишившись із УГА в Україні, був заарештований більшовиками і пробув рр. 1920-21 в московській Луб'янці. По звільненні був доцентом міжнародного права в Харківському університеті до 1934 р., коли знову був арештований. Звільнений в 1935 р., викладав в Педагогічному Інституті в Таганрозі німецьку мову аж до другої світової війни. Перебувши німецьку окупацію, еміґрував; в 1947 р. приїхав до Арґентини, де осілився в Кордобі, і там включився в українське організоване життя, дописуючи час від часу до „Нашого Клича" і „Українського Слова" в Буенос Айресі.

В АМЕРИЦІ

● **Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті**, повернувшись з-за кордону, заявив, що пані Барбара Айзенгавер поїде з Президентом у подорож по 11 країнах як жінка його сина, майора Джана Айзенгавера, а не замість дружини Президента, яка з огляду на свое здоров'я залишиться у Вашінгтоні. Майор Джан Айзенгавер іде як один із працівників у Білому Домі.

● **Команда Армії** повідомляє, що в січні 1960 року покличе до служби 7,000 рекрутів, на 2,000 менше як в грудні цього року. Від червня 1950 р., тобто від початку війни в Кореї, коли введено обов'язкову військову службу, покликано до військової служби разом із січневими рекрутами — 2,497,430 юнаків.

● **В політичних колах**, прихильних і ворожих до демократичного сенатора Линдона Б. Джансона, цікавляться його поїздками до різних південних стейтів, які він часто відвідує в найближчому часі. Політики вважають, що сен. Джансон підготовляє собі ґрунт під президентство на півночі, бо південні стейти він має за собою.

● **На новорічній Параді Троянд** у Пасадені, Каліфорнія, головним маршалом буде Річард М. Ніксон, Віце-президент, його дружина і дві доньки маршуватимуть на чолі „процесії квітів". Реймонд Дори, президент товариства, яке влаштовує цю параду, заявив, що вибрали Ніксона на маршала за його заслуги для справи миру.

● **Нюйоркський губернатор** Нелсон А. Рокефеллер відпочиває у Венесуелі на своїй фармі недалеко гір Монте Сакро. 25 листопада він мав відбути конференцію з президентом Венесуелі Ромулем Бетанкуртом, але запланована конференція не відбулася. Рокефеллер вже повертається до ЗДА.

● **Департамент рільництва** повідомив, що ЗДА продають Індії рижу за 18,5 мільйонів долярів, за що Індія платитиме за той риж своїми рупіями. ЗДА або подарують ці рупії Індії, або їх позичать.

30 поранених під час демонстрації в Панамі

Панама. — 28-го листопада повторилися протиамериканські демонстрації в Панамі, коли демонстранти старалися вдертися до Зони Панамського Каналу, яка є під зарядом ЗДА. Під час тих демонстрацій коло 30 осіб було поранені, з того 12 американських вояків, і 18 панамських громадян, між ними були члени національної панамської ґвардії, які були окинені камінням. Матеріяльні втрати виносять десятки тисяч долярів, але їх уважають замалі у відношенні до юрби демонстрантів та їхньої ворожости до органів влади. Юрба, не маючи можности дістатися до зони каналу, грабувала крамниці та вибивала вікна в американських інституціях. Американський амбасадор Гаррінґтон із признанням висловлювся про команданта панамської національної ґвардії, який старався не допустити до злочинних виступів демонстрантів.

ЗДА жадають від Індії заходів проти діяльности китайських комуністів

Ню Делі. — Американський амбасадор Елсворт Бункер заявив в минулу суботу 28-го ц. м. рішучий протест перед індійським урядом проти агресивної поведінки комуно-китайських „дипломатичних" станиць на верені Індії з доручення, щоб індійський уряд перевів строге слідство в справі схоплення китайськими комуністами на індійській території американського сержанта на службі в генеральному консуляті ЗДА в Бомбаї. В минулий четвер сержант Роберт Армстронг дістав доручення переслухати голову комуно-китайської фірми для експорту-імпорту в Бомбаї, Чанґ Чісн-юга, який раніше зголосився був до американського генерального консуляту в Бомбаї з просьбою дати йому політичний азиль в ЗДА. Коли Армстронг їхав „джіпом" з названим китайцем недалеко комуно-китайського консуляту, названий китаєць вискочив з авта разом з записною стрічкою з його зізнаннями і почав втікати до комуно-китайського консуляту. Армстронг побіг за ним, а тоді з будинку вискочили китайці, схопили його і заволікли до свого консуляту, де його зв'язали, зревідували і протягом шістьох годин переслухували. Щойно на рішуче домагання американського генерального консуля й амбасадора індійська поліція в Бомбаї звільнила сержанта, що його китайські комуністи заманули були в пастку, вислали до американського консуляту провокатора, що нібито „вибрав свободу".

Громади в Елизабет і Джерзі Сити відзначили Листопадові Роковини

Минулої неділі, останньої в листопаді, цілий ряд наших громад відзначали ще роковини Листопадового Зриву в Західній Україні 41 рік тому. Листопадові свята відбулись також в Елизабет і Джерзі Сити.

В Елизабет Свято відбулося в залі місцевого Народного Дому закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна!" В Елизабет Свято влаштував місцевий Об'єднаний Комітет з п. Мироном Піньковським на чолі, який і проводив програмою. Започатковано імпрезу співом американського гимну у виконанні Лесі Васьків. Вступне слово сказав в імені Комітету всч. о. Р. Боднар, місцевий український католицький парох, якого опісля було видно також між співаками в мішаному хорі, що під диригентурою п. Івана Задорожного виконав ряд пісень. В дальшій програмі були: фортепіянове сольо Марти Шлемкевич, деклямація Галі Федун, сольоспів Лесі Васьків, деклямація Петра Штабалюка та доповідь ред. А. Драгана. На закінчення промовив традиційно сеньйор Громади, головний касир УНСоюзу Роман Слободян, закликаючи громадян до жертвенности на народні цілі. У відповідь на його заклик, принято таки на залі склали 800 долярів на цілі Народного Фонту УККомітету. Свято, що

В Джерзі Сити імпрезу відзначення Листопадових Роковин влаштували спільною працею Пласт і СУМ під протекторатом Філії УККомітету. Відкрив імпрезу молитвою та коротким словом всч. о. З. Бачинський з місцевої української католицької церкви св. Петра і Павла, а проф. Ясеньовський виголосив дуже святочну промову. Дальшу програму Свята виповнили: деклямації пластового юнака О. Благітки, юної сумівки Марії Гаврилюк, Петруся Дзвоника, збірна деклямація Юного СУМА і збірна деклямація пластових юнаків. Пластова новачка Оленка Олійник виконала сольо на фортепіяні. Пл. новачки виконали сценку Л. Храпливої „Осінній листок", а пластове юнацтво на закінчення вивело інсценізацію „Червона Калина". Програму заповідав Микола Бура. Свято започатковано співом українського національного гимну, а на закінчення відспівано „Гей у лузі червона калина". Прибуток зі свята призначено на допомогу українським інвалідам.

Ріта Хоменко дала концерт в Ню Йорку

Ню Йорк.—В неділю 29-го листопада в залі Джунйорґайскул відбувся концерт співачки сопрана Ріти Хоменко, яка недавно прибула до ЗДА з Бразилії. Концерт складався з двох частин, і в першій частині концертантка виконала твори С. Донанди, Л. Бетовена, Ж. Масене, Ф. Чілеа та Ф. Леґара, а також шість бразилійських пісень, між ними і Пісню про невтавно померлого світової слави композитора Вілла-Лобоса. Після перерви співачка появлялася на сцені три рази, за кожним разом зміняла костюм, достосований до виконуваної програми, можна б сказати, легшої музики, щедро користаючи з жестів, а при деяких піснях із танків. Тут гляданці почули й побачили „Вечірню пісню" — К Стеценка, „Мвк" — Б. Весоловського і „Якби мені мамисто" — М. Лисенка, та відтак пісні „Гандзя". „Ой п'яна я п'яна", „І шумить і гуде", „Верховино" та ще три пісні. Програма проходила при фортеп'яновому акомпаніяменті пані Евгенії Чапельської. Концертантка дістала квіти і оплески глядачів.

Балет Алекса Бережного і Наталія Андрусів виступили в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. И. — Алекс Бережний і його еспанський балет, як теж співачка Наталія Андрусів запрезентували себе нюйоркській публіці двома виступами в неділю 29-го листопада в Вебстер Голл. О год. 3-ій по полудні і о год. 7.30 вечорі дали вони ряд сольових і збірних танків, еспанських і українських. П. Андрусів співала пісні українські і еспанські, при чому до кожної пісні мала інший, відповідно дібраний костюм. Програма була заповідана в двох мовах, українській і англійській, а теж дбайливо видана двомовна друкована програма знайомила публіку з виконавцями. Публіка щиро оплескувала виконавців, яким подано квіти.

Генеральна Асамблея ОН має полагодити ще п'ять великих справ

Об'єднані Нації. — Цьогорічна звичайна сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй мала закінчитись 5-го грудня ц. р., але вона не вичерпає до того часу всіх справ з свого денного порядку, тому її закриття передбачено на 15-го грудня. В міжчасі вона має полагодити п'ять найголовніших справ: проблеми Альжиру, Мадярщини, Кореї, вибір одного члена Ради Безпеки та вибір нової Комісії для справ міжпляннетних просторів. У справі Кореї Політична Комісія Генеральної Асамблеї прийняла в минулу п'ятницю, всупереч завзятій комуністичній опозиції, резолюцію 49 голосами проти 9-х при 19-х, що стрималися і 5-х відсутніх, з підтриманням свого давнього становища: що Корея повинна бути з'єднана на базі вільних парляментарних виборів, переведених під контролею Об'єднаних Націй. Ця резолюція висловлює „жаль", що комуністи з північної Кореї не приймають того становища. Ця резолюція Політичної Комісії має бути ще дебатована і затверджена на Генеральній Асамблеї. В минулу п'ятницю уповноважений для справи Мадярщини новозеляндський дипломат Леслі Мунро оприлюднив своє звідомлення, в якому стверджує дальше існування на Мадярщині режиму терору. Генеральна Асамблея візьме це звідомлення і переведе над ним дебату, мабуть, наприкінці цього тижня. Рішення про перенесення справи Альжиру, яка в понеділок 30-го листопада входить під дебати 82-членної Політичної Комісії. Над вибором останнього члена Ради Безпеки ОН відбулися вже 43 голосування, які не дали вимаганої більшости двох третіх голосів ані Польщі ані Туреччині. Щодо вибору нової постійної Комісії для мирного користування міжплянетними просторами, то комуністичні країни, а також деякі невтральні, бойкотують теперішню тимчасову 18-членну Комісію, до якої комуністи були „майоризовані".

Папа зорганізував Західню Африку в єпархії Кат. Церкви з власною єрархією

Рим. — Папа Іван XXIII у четвертій з черги своїй Енцикліці, проголошеній за час його правління, перетворив великі обшири Західньої Африки, які охоплюють бельгійське Конго і країни РуандаУрунді з місіонарської території на нормальні епархії Католицької Церкви з власною єрархією. Ці обшири поділені на 8 архидієцезій і 29 дієцезій (епархій). Водночас призначено архиєпископів і єпископів для всіх отих новосторених адміністраційних одиниць Католицької Церкви в Африці. П'ять єпископів — це чорні автохтони. Папа висловлює в цій своїй Енцикліці віру в здібність місцевого народу керувати своєю долею та підноситись на щораз вищі щаблі духового життя. Водночас Папа знову натаврував розкладову пропаґанду комуністів.

● **В столиці Греції**, Атенах, відбулася конференція Міжнародного Товариства Готелярів. Протягом останніх років число туристів до Греції переступило мільйон осіб і подвоїлось в порівнанні з попередніми трьома роками. Найбільше вплинула на це стабілізація політичних відносин у Греції та зріст добробуту в Західній Европі і в Америці.

Проф. Яр. Рудницький обраний на президента Української Наукової Ради в Канаді

Вінніпеґ, Ман. — Створена в червні ц. р. Українська Наукова Рада в Канаді з представників Української Вільної Академії Наук, Наукового Товариства ім. Шевченка, Інституту Дослідів Волині, Українського Воєнно-Історичного Інституту й (від серпня) Осередку Української Культури й Освіти, вибрала свою першу Президію, в склад якої ввійшли: проф. Яр. Рудницький (Вінніпеґ), як президент, проф. Є. Вертипорох (Торонто) — віце-президент, д-р М. І. Мандрика (Вінніпеґ) — секретар-скарбник. Представником Ради до Президії Комітету Українців Канади обрано проф. М. Боровського (Вінніпеґ). Одне з чергових завдань Ради є співпраця з українськими центральними установами, передусім із КУК, для реалізації плянованого Конгресу Українців у Вільному Світі, в якому взяли б участь і українські вчені в діяспорі, організуючи світовий Конгрес Української Науки.

В Нюарку відбулися Окружні Збори Відділів УНСоюзу

Нюарк. — Минулої неділі, 29-го листопада, тут відбулись чергові збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу, на яких були заступлені Відділи чч. 14, 76, 27, 133, 152, 65, 272, 371, 459 і 490. та на яких організаційні справи реферував гол. предсідник УНС Д. Галичин. Наради відкрив і ними проводив голова Окружного Комітету Юліян Баранюк а секретарював д-р О. Утриско. Дискусія, яка розвинулась після доповіді п. Д. Галичина та в якій забрали слово пп. Заблоцький, В. Салабун, Ю. Баранюк, І. Бакум та інші, висвітлила ряд організаційних проблем округи.

МИСЛИВСЬКИЙ СЕЗОН НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, оселя Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, відкрита тепер для гостей уже в усіх порах року, достосовує до них і свої сезони. Влітї гості виґрівались на сонці та купаються в басейні, взимі будуть ковзатись на лещетах і совгах, а тепер займаються мисливством. На оселі існує навіть окремий Мисливський Клюб, членів якого, разом з трофеями двох днів полювання, бачимо на цій світлині. Зліва у першому ряді: Т Понос, Володимир Квас, пес Чемпій (що не є членом Клюбу, але з ним „співпрацює"), Мирон Стахів і Данило Слободян. В другому ряді: Михайло і Микола Почники, Зенон Савчук і Ф. Клавсник. Президент Клюбу є В. Дудак, якого немає на світлині.

ХРУЩОВ В БУДАПЕШТІ НА З'ЇЗДІ МАДЯРСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Відень. — Нікіта Хрущов прибув в минулу неділю 29 листопада літаком до Будапешту на перший після мадярської революції і її здавлення совєтськими танками конгрес мадярської комуністичної партії. Тому, що Хрущов прилетів в характері першого секретаря компартії СССР, його не вітали музикою ані почесною четою. На летовищі зібралося коло 500 осіб з-посеред мадярської верхівки, дипломатичного корпусу сателітних держав і тих комуністичних делегацій, які вже прибули на комуно-мадярське збіговище. Хрущов прилетів в товаристві своєї дружини і делегації партійних секретарів із Москви, Ленінграду, Свердловська та Сталіна. Хоча було загально відомо, що на той комуністичний з'їзд приїде „сам" Хрущов, проте будапештенські газети ні радіо не подали докладного часу його прилету. Загально вважають, що приїзд Хрущова до Будапешту і промова, яку він виголосить на тому з'їзді, стоять у найтіснішому зв'язку з теперішньою дебатою в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй над відносинами на Мадярщині. Газетні коментарі передбачають, що Хрущов повторить давні тези, що на Мадярщині сам мадярський „нарід" встановив osenню 1956 року порядок після того, як „закордонні імперіялісти" намагалися разом із мадярськими реакціонерами завести там фашистський лад, та що відбуваючаяся тепер дискусії над Мадярщиною на форумі Об'єднаних Націй є ділом тих сил, які не хочуть закінчення холодної війни та не хочуть світового миру. На комуно-мадярському з'їзді буде приявних коло 800 партійних делегатів, репрезентуючи 440,000 членів комуно - мадярської партії, яка після повстання в 1956 році перезвала себе Мадярською соціялістично-робітничою партією. Перед повстанням вона нараховувала 900.000 зареєстрованих членів, пі час повстання те число впало нижче 100.000, а після здавлення повстання зросло до 440.000. Реорганізацію мадярської комуністичної партії започаткували вже ще 1 листопада 1956 року Комітет із сімох осіб, з яких одну в міжчасі розстріляли (Імре Надя), одна померла, дві особи засуджено на довгорічну в'язницю, одна зникла, одна живе в повному затишші, а тільки одна одинока залишилась в державно - партійній верхівці, — теперіш. прем'єр Янош Кадар. За виїнятком теперішнього комуно-мадярського міністра внутрішніх справ, старого сталініста Ференца Мюніха, який має 73 роки, всі інші члени комуно-мадярського уряду та партійного секретаріяту є розміром молоді люди, між 40 і 50 роком життя. Хрущов, прилетівши до Будапешту, обняв і розцілував Яноша Кадара, заманіфестувавши цим своє вдоволення його правлінням.

Індія обіцяла боронити Непаль проти загрози від комуністичного Китаю

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру заявив в минулу п'ятницю 27 ц. м. під час триденної дебати над індійсько-китайським конфліктом, що Індія боронитиме самостійність Непалю у випадку загроження її ворожою агресією. Непаль — це мала Гімалайська самостійна країна з членством в Об'єднаних Націях, яка має коло 500 миль кордону з комуністичним Китаєм і стільки само миль кордону з Індією. В останньому часі появились вістки про зосередження комуно-китайських військ вздовж китайсько-непальського кордону. Вже раніше Неру заявив, що Індія вважатиме кожну атаку проти малих Гімалайських країн Бутану і Сіккіму за атаку проти себе. Парляментарна дебата скінчилась великою перемогою Неру, який запевнив, наче б індійський нарід був роз'єднаний в обличчі комуно-китайської агресії. Проте Неру протиставився голосам, які жадали, щоб військовою силою викинути китайців з округу 6.000 кв. миль, що їх вони самовільно зайняли в високогірському кордонному обширі. Неру заявив, що головний командир індійських збройних сил ген. К. С. Тімайя і військовий міністр Крішна Менон, які гостро суперечились ще літом цього року, тепер гладко співпрацюють. Неру боронив свого приятеля Крішна Менона, атакованого за занедбання оборони Індії від сторони комуністичного Китаю у зв'язку з його комунофільством.

В Токіо відбулись демонстрації проти ЗДА

Токіо. — В минулу п'ятницю 27 листопада коло 20.000 демонстрантів під проводом комуністів і лівих соціялістів вдерлися на терен парляменту, в якому саме йшли наради. Демонстранти протестували проти підписання між Японією і ЗДА зревідованого договору приязни. В кількагодинних сутичках з поліцією було ранених коло 500 осіб, в тому числі яких 300 полісистів. Японський уряд рішив перевести окремий закон з забороною усіх демонстрацій в околиці парляменту і суду. Переведено численні арештування серед комуністичних і попелентських лідерів японських робітничих спілок та студентської організації.

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII** відзначив минулої середи, 25 листопада, свої 78-річчя. Громадяни, яких в числі коло 6,000 осіб зібралися в соборі св. Петра, Папа сказав жартівливо, що пізні роки небезпечні, але — мовляв — він сподівається, що його підтримуватимуть також усі в обличчі небезпеки. Проте, він промовчав, що так має бути, — бо з огляду на свій вік гостей, як і на свій вік, не вважає потрібним, щоб будь-хто подумав, що його здоров'я є загрожене. Папа втішається дуже добрим здоров'ям. У той самий день Папа відновив прастарий звичай — посвячення малих медальйонів „Аґнус Деї" („Агнець Господній").

● **Індійський прем'єр Неру** у своєму останньому виступі в індійському парляменті закликав до національної єдности в обличчі найбільшої небезпеки, що її переживала молода індійська держава: комуно-китайської агресії. Китайські комуністи зайняли коло 6,000 кв. миль індійської території в гористій прикордонній смузі і заявляють претенсію на 40,000 кв. миль.

● **На Кипрі**, який з початком нового року стане самостійною державою, проти кандидатури архиєпископа Макаріоса на президента висунено кандидатуру кол. посадника столиці Кипру, Нікосії, Йоаннеса Клерідаса, засновника Демократичної партії. Гадають, що його кандидатура має більше виглядів на успіх, що архиєпископа Макаріоса. Але Клерідас не має ніяких шансів проти популярного архиєпископа Макаріоса, який є національним і політичним лідером кипрських греків.

● **Комуно - польський прем'єр** Йосиф Циранкевіч заперечив у соймі поширеним серед населення чуткам, що з голодуючої Польщі вивозять до Совєтів м'ясо, муку і бавовну. Проте, він признав, що ЗДА вислали до Польщі 600,000 тонн зерна і корму для худоби.

● **У Білефельді, в Західній Німеччині**, звільнено через відсутність доказів колишнього керівника гестапо в Білостоці (Польща), Германа Ціммермана, оскарженого в видачі приказу про розстріл 100 поляків і жидів.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundaydays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Свобода і мир

На закінчення собору американських католицьких владик проголошено 21-го листопада ц. р. за підписами 16-ох найвищих керівників Католицької Церкви в Америці, в тому числі шістьох кардиналів, заяву під назвою „Свобода і мир", яка є новим могутнім оскарженням проти Москви й комунізму. Ця заява не розкриває ніяких нових невідомих до цього часу правд, але схоплює їх у короткому сумаричному огляді і пригадує їх тим, хто під впливом співіснувальної дурійки готов зловитися на гачок совєтської „миролюбної" пропаганди, не розуміючи її підступних цілей.

„Увесь світ жагуче прагне миру. Але без свободи в Господньому світі для кожної людини і кожної нації — не може бути миру". Так починається цей історичний документ. Не називаючи Хрущова на ім'я, владики стверджують, що „під час недавніх відвідин у нашій країні, комуністичний речник користав з кожної нагоди, щоб некорисно порівнювати капіталізм з комунізмом в економічному аспекті. Це не є засаднича справа. Сьогодні вибір людей і народів мусить вестися між волею і неволею... Коли вживаємо тих самих слів, то не говоримо тією самою мовою. Під „миром" комунізм розуміє підпорядкування своїй програмі. Під „приязню" він розуміє прийняття іншими його формули співіснування. Свобода не є продуктом ніякої політичної чи соціяльної системи. Це — природне право людини від її народження і, за словами Папи Лева XIII — найвище природне обдарування людини. Комуністи справді проповідують мир і свободу, і проповідують їх безупинно. Але ж їх діла повивають брехнею їхні слова. Вони розпалюють ненависть і недовір'я. Вони розятрюють старі рани народів, які мали причину нарікати, коли перебували під чужим володінням. Самі уярмлюючи цілі народи, супроти яких їх затії не мають і тіні оправданих підстав, комуністи використовують скрізь де можуть, економічну й расову несправедливість, щоб під'юджувати до клясової боротьби й насильних революцій..."

Американські католицькі владики таврують надмірний націоналізм, що хоче побільшувати свій нарід коштом прав меншин. Говорячи про відносини в Америці та її духову атмосферу й підхід до проблеми допомоги закордонові, американські владики таврують надмірне захоплення матеріяльними добрами і таким чином несвідоме сприяння філософії матеріялізму. Вони закликають плекати такий дух, який завжди і всюди підкреслював би існування у світі двох суперечних і непримиримих систем: свободи і невільництва.

Навряд чи яка чесна волелюбна людина не підписалася б під тією заявою, що в сьогоднішній ситуації є дуже на часі.

„Культурний обмін" у практиці

Павло Чаленко, син колгоспника з Української ССР, — перший, що в жовтні ц. р. прибув до ЗДА в рямцях виміни американських і совєтських студентів, не зважаючи на своїх 28 років подає себе за студента Київського державного університету. Він прибув до ЗДА, щоб студіювати математику електронічних обчислювальних машин. Бажану ділянку вивчатиме в Мишиґенському університеті, в Енн Арборі.

У вівторок 3-го листопада ц. р. Павло Чаленко опинився в клопітливій ситуації. До нього явилися, зацікавлені його приїздом до ЗДА, американські журналісти з десятками питань на різні теми. Чаленко відмагався скільки сили, але, притиснений до муру, погодився відповісти на поставлені йому питання, якщо дістане їх заздалегідь на письмі. Одержавши запити, Чаленко забрав їх з собою, по кількох годинах вернувся із написаними відповідями і почав читати журналістам співучим і захопленим голосом дитирамби про успіхи компартії Совєтського Союзу у „вихованні" працюючих людей, про „чудову органічну сполуку" совєтського патріотизму з інтернаціоналізмом і про „мудру політику партії", яка „справедливо і переможно" змагається проти „пенетрації ворожої буржуазної ідеології", заглушуючи радіопередачі Голосу Америки. Щодо свободи слова і переконань в СССР, то Чаленко порадив журналістам прочитати відповідні місця в конституції СССР. Водночас із цим він висловив віру в те, що Совєтський Союз випередить ЗДА у всіх ділянках політичного і господарського життя. При цьому не забув Чаленко засудити американської системи високого шкільництва, в якій студенти мусять платити великі гроші за свої студії, в той час, як університетське навчання в СССР не коштує нічого.

На будь-які інші питання, неподані заздалегідь на письмі, Чаленко відмовився відповідати. Із розмови з ним американські журналісти винесли враження, що Чаленко несамовито боїться двох речей: розмови з журналістами й реакції совєтської влади на його відповіді.

Інтерв'ю американських репортерів з Чаленком, як першим совєтським вимінним студентом, є ще одним прикладом вартости модних тепер „культурних контактів" між ЗДА і Совєтським Союзом. Висилають Совєти закордон людей цілковито індоктринованих, без свобідної волі і права на будь-яку власну думку та стероризованих журбою про долю залишених за залізною заслоною родин.

Мавши це на увазі, американські кореспонденти більше, із співчуттям, ніж мериторично коментують виступ згаданого -енка. Проте, як приймуть його пропаґанду ті з американської студіюючої молоді, серед яких він перебуває? І, чи американські студенти на Київському університеті мають таку саму можливість для „обміну ідеями", як їх мають совєтські студенти в Америці? І, чому якраз -енко став речником комунізму на американському університеті? Вже самі запити без відповіді виявляють однобічну вартість „культурного обміну" між ЗДА і СССР, але не в корість ЗДА.

Дорога даровизна

„Гелов, містер Ім'ярек? Ви маєте щасливе число телефону, яке тількищо виграло купон на 25 долярів. Прошу використати його у вигідному для вас часі". Це був телефон від незнайомої фірми, до якої Ім'ярек чим швидше зголосився по свою виграну. Він її дістав і при цьому підписав контракт на дальші „користі", які його опісля грубо коштують, поминаючи клопоти.

Такі і подібні торговельно-реклямові трюки трапляються зокрема у всіляких сезонах і їх жертвою впав уже не один з наших громадян. Тому не від речі буде пригадати, що в Америці і в світі ніхто нічого задармо не дає і тому, заки злакомитись на „дурничку", треба добре її перевірити. Усміхи і ввічлива поведінка не завжди означають доброзичливість. Максимальна обережність потрібна зокрема при підписуванні будь-яких контрактів, що їх підписується в атмосфері „даровизни". Завжди бо існує можливість, що за таку „даровизну" прийдеться опісля дорого заплатити.

НЕБЕЗПЕКА ВІДРИВУ ВІД ЗАГАЛУ

Париж. — Генерал де Голь являє собою вийняткову постать на тлі французьких чільних діячів. Це справді велика людина. Велич його тим більша, що здобув він її, обороняючи велич Франції, і то в найважчих умовинах, коли Франція на вагу свого престижу, не могла поставити нічого, крім випадково не зайнятих ворагами територій і доволі незначної еміґрації, формовані з якої частини не мали ні одного власного набою, ні одного власного вояцького чобота.

У цій ситуації він оборонив престиж Франції так далеко, що вона приймала капітуляцію Німеччини разом з представниками ЗДА, Великої Британії і СССР. Змагаючись із своїми могутніми союзниками, які ніяк не були такими традиціоналістами, щоб його і Францію визнавати в ім'я майбутнього без суперечок, він тільки один-одинокий раз поступився: коли союзне командування загрозило, що припинить постачання тим французьким частинам, які окупували кілька сіл на італійсько-французькому кордоні. Тоді він ті частини відтягнув.

Але не поступився, коли союзники хотіли евакувати Страсбурґ в ім'я свого широко розробленого пляну. Своєю поставою він примусив ген. Айзенгавера змінити весь плян і Страсбурґ оборонити. Не поступився він і Сталінові, коли той домагався визнання польського люблинського уряду. Де Голь заявив, що виїздить з Москви негайно, коли переконається, що не можна ні до чого договоритися. Не поступився і окупуючи Заарщину без нічиєї згоди.

Де Голь — демократ з крови і кости. Але в підході до Франції — він учень Сореля, і тому справжній націоналіст, чого назагал не добачають. В його уяві він — провідник Франції, тобто французької нації, яка складається з сучасного покоління так само, як з поколінь минулих і майбутніх. А це значить, що супроти двох неіснуючих сьогоднішнє покоління в меншості.

Ні його противники, ні його прихильники повністю собі не здають з того справи. І в цьому їхня слабість, в цьому секрет їхнього підпорядкування йому. Але в цьому й слабість де Голя. Адже, бажаючи вести державу на таких основах, треба націю підготовити. А цієї концепції де Голь не ставить відкрито в площині теоретичній. Він її не ставив, закладаючи партії в минулому, не ставить її й тепер, ставши головою держави. Він вірить, що ця концепція настільки французька, що вона буде прийнята без навчання і без пропаґування її.

Багато чого йому вдалося. Але французький загал виразно не встигає йти за ним, не прийнявши ним ясно не висловленої концепції, не маючи такої доктрини. Французи — страшні емпірики. І тому вони йшли за Наполеоном, але його концепція ніколи не вросла в ґрунт, і сьогодні він для пересічного француза скорше небезпечний авантюрист, може ще — цікавий спогад минулого, але ніяк не зразок, не ідеал, а скорше небезпека.

Ще так далеко Французи не зайшли в оцінці де Голя, але це скорше тому, що де Голь ще не зробив ніякого великого кроку. З острахом дивляться вони на його спроби розв'язати альжирське питання. Але тут в його корість говорить перспектива закінчення війни, яка нікому не є мила. Французи не уявляють собі, що було б, коли б Альжир став самостійним, і метрополія мусіла б приймати понад мільйон альжирських французів. Але воювати за той мільйон — ніхто не має охоти, за дуже малими вийнятками військовиків і політиків, що бачать інтерес Франції у сагарській нафті. Але для француза, який з кожним роком більше платить за ґазоліну, сагарська нафта не має нічого цікавого.

Стабілізація франка — річ незаперечна. Але що для пересічного француза важить факт, що ось уже понад рік доляр коштує 490 франків, коли він тих долярів не купує? Для нього важить більше той факт, що все з кожним місяцем дорожчає і купівельна сила його персональних франків, його платн все меншає. І тут маємо конкретний приклад розходжень між урядом і загалом. А ніяка доктрина їх не з'єднує.

Ще небезпечніше розходження помічається поміж де Голем і загалом у справ атомової бомби. Де Голь уважає, що для величі Франції власна атомова зброя — необхідна. „Кожна велика держава мусить мати власну ударну зброю". Добре, сього ні Америка готова нам дати атомову зброю в разі потреби але що буде завтра, якщо ми не будемо в таких добрих відносинах з Америкою?

На цій же самій філософії побудоване й рішення де Голя щодо самостійного диспонування збройними силами зокрема ж фльотою, на випадок війни. Ці сили повинні залишатися під французьким командуванням, а не під командуванням штабу збройних сил Атлантійського Пакту, бо що, коли Франції треба буде боронити, наприклад, Мадаґаскару, який не лежить на Атлантику?

Ці арґументи де Голя мають свій сенс, зокрема ж його постава щодо Атлантійського Союзу. Справді НАТО не вистачає. Тому де Голь висуває концепцію організування стратегії вільного світу на базі потреб оборони всього ґльобу, а не лише Атлантийського океану, а окремо Тихого океану, окремо Середнього Сходу і т. ін.

Хто ж стоїть за де Голем у цих головних його вимогах, які викликають поважні застереження збоку союзників? Голова уряду — напевно. Останніми днями він усі ці справи чесно боронив перед парляментом. Сьогодні нема сумніву, що парлямент схвалить політику уряду в цих справах, тобто схвалить політику де Голя. Але загал?

Тут важко щось певного сказати. Що проти цих вимог де Голя стоять комуністи — нічого дивного немає. Що не підтримують їх ліві опозиціонери — також немає нічого дивного. Але ось починається критика в колах патентованих прихильників де Голя, на сторінках часописів, що досі послідовно стояли за де Голем і вимагали абсолютного довір'я до кожного його заходу.

На сторінках дуже поширеного й впливового щоденника „Фіґаро" у всіх важливих го-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

СУЧАСНА ПОЛЬЩА

Заходами Конференції американців центрально- і східньо-европейського походження (CACEED) відбулася в минулий вівторок 24-го ц. м. у приміщенні Українського Інституту Америки в Ню Йорку доповідь видатного американсько-жидівського діяча, д-ра Иосифа Ліхтена про сучасну Польщу, як він її бачив і зрозумів під час своїх недавніх 4-тижневих відвідин. Д-р И. Ліхтен, народженець і мешканець Варшави аж до другої світової війни, дивився (за його словами) на нинішню Польщу очима не туриста, а людини, яка знає тамошній ґрунт, як рідний, і знайшла там багатьох давніх приятелів і знайомих, а частинно й кревних, які врятувалися після гітлерівської варварії. Звіти, що їх здебільша чуємо про Польщу, є більше висловом бажань, ніж образом дійсности. Нинішня Польща — це край суперечностей і парадоксів. Найбільш характеристична риса — атмосфера загальної втоми й недовір'я, атмосфера непевности і страху перед майбутнім. Править ніби компартія, але її не видно, і трудно довідатись навіть, хто комуніст, а хто безпартійний. Насправді, править країною гурток осіб, але й та верхівка не є спокійна, бо довкола неї — море віруючого, католицького народу. Комуністичне правління й удержавлене господарсто, з міською торгівлею включно із всіми навіть найменшими крамницями, а поруч церкви, повні вірних по неділях — це найбільший парадокс. Спокій, поліпшення політичних відносин і життьової стопи населення — це явище тільки на поверхні життя. Нема фізичного терору, нема масових арештувань, нічних ревізій. Але нинішні відносини гірші, ніж були зараз після т. зв. жовтневої революції 1956 року, коли до влади прийшов Гомулка. Всі без вийнятку переконані, що друга така революція була б для Польщі катастрофою. З другого боку — гостра й хронічна господарська криза, низькі й цілком недостатні заробітки робітників і службовців, породжують острах, що робітники одного дня вийдуть на вулицю. Тутешнє поняття про свободу слова в Польщі — грубо перебільшене. Ніхто в Польщі не говорить свобідно до чужинця, поки не набере до нього повного довір'я. Доповідач цитує приклади, як його давні знайомі виголошували спершу пропаґандивні комуністичні промови з уваги на свідків, а потім, в чотири очі, перепрошували його за це. Загал дуже бідний, і тому не існують для нього ні добрі ресторани, ні товари, виставлені за вікнами крамниць.

Доповідач ширше описав ситуацію 40,000 — 50,000 жидів у Польщі. Стверджує, що всі вони, вернувшися з Совєтів, страшенне вороже ставляться до Москви.

Понад одногодинна доповідь була переплітана багатьома прикладами з особистого досвіду доповідача за час його перебування в Польщі.

Проводив зібранню п. Дм. Галичин, голова КАСІД-у, президентом якого є литовський монсіньйор Вакунас. Після доповіді відбулось товариське прийняття.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПЕРЕД ЮВІЛЕЄМ „СІЧЕЙ"

5-го травня 1960 року минає 60 років як Кирило Трильовський оснував в селі Завалє, Снятинського повіту першу „Січ". Ці товариства, у формі руханково-пожежних були напів військовою організацією і — як відомо — відіграли велику ролю в нашім національнім відродженні.

Видавничий комітет в Едмонтоні збирає спомини і фотографії з січового життя і хоче видати з нагоди ювілею першої „Січі" — Пропам'ятну Книгу. Як колишній „Січовик" прошу всіх „Січовиків", як і не-членів „Січей", але їх прихильників, якнайскорше вислати свої спомини, а по можностї й фотографії, на адресу: Книга „Січей" 11450-78 Ave. Edmonton, Alberta, Canada.

Тома Кобзей
бувший „Січовик"

У ВСЯКОГО СВОЯ ДОЛЯ

Не кидайте цього листа відразу до коша, а терпеливо прочитайте декілька слів, хворого, змученого душею старого хлопа, бувшого артиста українських театрів в краю.

Опинившись в крутому становищі, звертаюсь до Вас, не за поміччю матеріяльною, а за порадою, яка мені зможе дати матеріяльну підтримку.

Народився я в Полтаві 14 вересня 1895 року. Батько помер, як я ще був малим, так що й не пам'ятаю його добре. Виховувався і вчився у школах у Полтаві, звідти у 1915 р. пішов до війська, був ранений. За революції був в Армії УНР аж до кінця, брав участь в славному Зимовому Поході під командуванням генерала Омеляновича-Павленка в складі кінного полку ім. Костя Гордієнка, а пізніше в Кінно-гірському артилерейському дивізіоні полковника Алмазова, пізніше генерала. Був інтернований при переході через Збруч, відсиджував у таборах, спочатку в Вадовицях, пізніше в Каліші, звідки був звільнений. По приїзді на Волинь співав по церковних хорах, а потім вступив до театру блаженної пам'яти Василя Косака; працював у мандрівних театрах пп. Когутяка, Косака, О. Урбанського, Полтавченка, Залевського, Олеся Левитського, Карабіневича і Миколи Певного, як помішник режисера. По приході большевиків був у Німеччині в таборах з групою своїх акторів як режисер і керівник групи, аж до приходу американців.

Пощастило приїхати до Америки, але не пощастило в житті. Дружина моя померла в Шикаґо на серце, син був на війні в Кореї, по повороті з Кореї оженився, має свою сім'ю і свій клопіт. Я працював по фабриках, аж поки мої хвороби (астма і артретизм) не вигнали мене з „шапи" й життя. Дістаю тепер 111 долярів місячної емеритури, але хвороби раз-у-раз гонять мене до лікаря. Застрики і ліки коштують досить дорого і моєї „пейди" на них не вистачає. Вичерпались мої запаси, та не вичерпались мої п'єси і ноти, які я привіз із собою. Думка була, що зможу тут проводити далі мистецьку роботу й помагати собі й іншим, але не так сталось, як склалось.

Хочу продати все, або частинно, що кому потрібне з п'єс і нот, і тим самим заробити собі.

Ласкаво прошу відписати хоч кілька слів, як це зробити. Порадьте, бо не маю до кого звернутись, чи це в оголошенні дати, чи як, і що то буде коштувати?

Маю п'єси, ноти, клявіри й оркестровки, є друковані й писані. Моя адрес: Petro Zbotaniw, 249 Seward N.W., Grand Rapids 4, Mich.

Петро Зботанів

ІКЕРОВІ В АЛЬБОМ

Нема то як бути письменником-гумористом. Якось недавно Ікер свої ім'янини гучно на Союзівці святкував, а тут уже і десятилітній ювілей подружжя із „Свободою" знадобився.

Правду кажучи, подружні ювілеї не все до веселих оказій зарахувати можна, але, видко, наш Ікер у чіпці вроджений, коли в десятиліття своєї неволі „жону" не злим, але добрим словом згадує. А з тими „жонами" в Америці чистий клопіт. Не встаєш рано, не ходиш коло них на пальцях, не відгадуєш думок, — дадуть тобі без ніякого попередження лейт-оф. — і роби, що хочеш.

А Ікерова місіс (так всі кажуть) любить свого мужа і нікому його відступити не хоче. Та й нелегко тепер такого порядного чоловіка знайти. Хати одної триматися не хочуть, за багатшими заглядають, все їм щось „не рехт". А той наш ювілят, то так, якби з „жонов" в кірцу маку знайшлися. Одне одного обшановує, аж всі люди дивуються, а декоро заздрість їсть.

Придалося б з нагоди Ікерового ювілею якусь академію зробити, трьох-чотирьох промовців запросити, відповідну п'єсу поставити, і хто знає, чи читачі його прегарних фейлетонів чогось такого не встругнуть.

Та покищо засвітімо десять свічок на ювілейному „кейку", розкраймо його на сотні, сотні кусочків, і випиймо на здоров'я шановних ювілятів і їхнє неразривне та плідне і щасливе подружжя.

Читачка з Филаделфії

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

У „СВОБОДІ" 50 РОКІВ ТОМУ

„Гостина Руського Владики в Ню Александрія, Па."

„Дня 30 і 31 жовтня мали ми, русини на Ню Александрія, Па, величаву урочистість і велике свято, бо тоді Пбеосв. Владика прибули посвятити нашу церкву Рождества Преч Діви Марії. Перед 9-ою год вечером прибули Преосв. Владика в асисті місцевого душпастиря, о. М. Даниловича і Високопреподобного о. М. Стефановича з Пітсбурґу до церкви. Люди вийшли зі світлом навпроти Владики і попровадили їх до брами тріюмфальної перед церквою, украшеною зеленню і флаґами. В брамі привітав Владику щирим словом місцевий предсідатель Вас. Калина в імені всіх парафіян, а тримаючи на таці хліб і сіль, по старорусському звичаю впровадив їх до церкви...

Про журнал „Шершень"

„ВІДОЗВА до братів-родимців, робітників, священиків і української інтеліґенції на американській землі. Сим повідомляю Впов. читачів і прихильників одинокої на американській Україні гумористично-сатиричної часописі, що редакція і адміністрація „Шершеня" перенеслася з Ню Йорку до Скрентону. Па. Причину „перемуфовування" „Шершеня" в глибину Пенсилвенії подасть сам „Шершень", як уже ульокується і допровадить свої ґрати до порядку на новій садибі, а тим часом кланяється низенько і просить дуже чемненько прихильників українського гумору і сатири, щоби в справах „Шершеня" зверталися на понижче подану адресу та просить приготовити пренумерату вже на 1910 рік..."

(„Свобода" ч. 45 з 18-го Падолиста 1909 р.)

А. Заплітний

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

(1)

Щоб мати вірний образ внутрішньої політики в Західній УНР, яку покликав до життя Листопадовий Зрив 1918-го року і яка 22-го січня 1919-го року стала Західньою Областю УНР, треба пригадати деякі дані відносно населення, території та тих чинників, що постійно мали на неї вплив.

Правно ЗУНР включала в себе Східню Галичину, Північну Буковину, Лемківщину та Карпатьску Україну. В тих межах вона мала 70,000 квадратних кілометрів (43,000 кв. миль) та шість мільйонів населення. Фактично під управлінням Державного Секретаріяту не було більше як 45,000 кв. кілометрів (28,000 кв. миль), бо вже 10-го листопада 1918 року румуни зайняли Північ. Буковину, поляки захопили 11-го листопада 1918 р. Перемишль, а дещо пізніше й цілу Лемківщину, чехи обсадили в січні 1919 р. Карпатську Україну, а в травні 1919 р. румуни забрали додатково Коломийську округу.

На цій поменшеній території було чотири мільйони населення, в тому числі 75% або 3,000,000 українців, 480,000 поляків, 440,000 жидів та 80,000 інших.

Країна мала наскрізь аґрарний характер, крім незначного нафтового промислу в дрогобицькій окрузі.

Розпад австро-угорської монархії наприкінці жовтня 1918 р. привів за собою цілковиту зміну політичного, господарського та міжнародного положення західніх українців. Проголосивши 1-го листопада свою державність, вони попали відразу, того самого дня, у воєнний конфлікт з відновленою польською державою, яка рішила посунути свої кордони далеко на українські землі — аж до Дніпра.

Польща була свідома, що ЗУНР перекреслює всі її пляни на Сході, а західні українці не мали найменших ілюзій щодо польських намірів. Вони знали, що на них чекає тяжка, безкомпромісова, майже безнадійна боротьба.

Польща була тоді сильним і дуже небезпечним противником, не тільки тому, що вона була приблизно в шість разів більша як ЗУНР. Вона була визнана як союзник переможних західніх держав і мала від них повну дипломатичну допомогу та великі достави харчів і воєнного виряду.

Забезпечена на заході від побитої Німеччини, відділена від Росії низкою нових держав, як Естонія, Латвія, Литва, Білорусь та Українська Народна Республіка, які стояли в тяжкій боротьбі з червоною Москвою, польська держава мала вільні руки. Вона кинула на війну з ЗУНР не тільки ті сили, які мала на своїй території, але й стягнула з Франції на Галицький терен 110-тисячну надзвичайно добре вивінувану армію генерала Галлера і забезпечила собі поміч десятка румунських дивізій, якби на те зайшла потреба.

До того треба мати на увазі, що питома вага 480-тисячної польської національної меншини була тоді далеко більша, як показувало її число. Вона мала в своїх руках майже всі поміщицькі землі та цілий адміністраційний апарат країни. Польське шовіністичне католицьке духовенство стримало поважний відсоток українців римо-католиків від активної участи в нашому державному будівництві. Велика перевага поляків у Львові скоро привела до втрати цього столичного міста. Свідомість величезної польської загрози лягла важким тягарем на ЗУНР і мала цілий час вирішальний вплив на хід внутрішньої політики молодої держави.

Та не зважаючи на війну, вдалося досить скоро створити свій власний державний апарат, який працював справно не тільки внутрі країни, але й в ділянці військової оборони. Головну увагу спрямовано на створення своєї армії, яка майже вісім місяців несла на собі головний тягар боротьби з польською мілітарною силою.

Хто бачив Українську Галицьку Армію під час Чортківської офензиви, той не мав найменшого сумніву, що вона викинула б польську армію поза кордони своєї держави, якби не катастрофальний брак крісових та артилерійських набоїв.

Законодатним органом, з якого виплювала внутрішня політика в найширшому розумінні цього слова, була Українська Національна Рада. В короткому часі — від листопада 1918 до липня 1919 року вона ухвалила цілий ряд дуже важливих законів та два конституційні акти: про самостійність ЗУНР та про злуку з Великою Україною.

Виконним органом був Державний Секретаріят і поодинокі державні секретарі, які мали такі самі управнення як Рада Міністрів чи ресортові міністри на Заході. На другому адміністративному ступені були Повітові Комісаріяти, а на третьому — Міські та Громадські Ради, з бурмістрами та начальниками громад на чолі. На Західній Україні не знали таких адміністраційних одиниць, як волость та губернія.

Великим успіхом молодої адміністрації було позитивне полагодження справи жидівської та німецької національних меншин. Галицькі жиди не виступали ні в краю ні закордоном проти ЗУНР, а бувші старшини австрійської армії, приналежні до невеликої німецької національної меншини, дуже помітно збільшили склад УГА.

Найважливішим для нашої теми були Державний Секретаріят Внутрішніх Справ та Державний Секретаріят Військових справ. Перший заслужився тим, що встановив загальну адміністрацію країни і дбав про її справжню дію, а другий зорганізував армію на фронті та установи, які дбали про вишкіл та вивінування для армії в запіллі.

На окрему згадку заслужили харчові управи при Повітових Комісаріятах. Вони перебрали нагляд над поміщицькими землями, запасами зерна та інвентарем. Ці засоби збережено перед пограбуванням в початковій фазі постання держави. Вони стали опісля постійним і надійним джерелом збезпечення армії харчовими продуктами.

Одначе, найбільшим осягом внутрішньої політики була цілковита луквідація русофільського руху серед поважної частини галицького селянства та інтеліґенції. Цей рух в останніх роках перед першою світовою війною підпав під вплив найчорнішої московської реакції. 1-го листопада все це русофільство розвіялося, як дим, і ніколи не вернувся вже до життя.

Державна влада його не розв'язала, не проголосила ворожим для української нації, нікого з бувших русофілів не арештовано, нікого не кликано до суду, і ні від кого не жадано декларації льояльности. Всіх русофілів, або, як їх тоді називали, кацапів, потрактувала українська влада як повноправних своїх громадян. Таке поступування виявилося дуже доцільним та успішним. За цілий час нашої державности не було випадку, щоб хтонебудь з бувших русофілів у цивільній чи військовій службі не оправдав довір'я, яким обдарувала його нація. Всі вони сповняли свій обов'язок супроти Бать-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Головна Мазепинська імпреза — відбулася в нас в неділю 18 жовтня в залі Лейн Технікал Скул. Забрало шикаґовським українцям 6 місяців часу на приготування і приготовилися вони добре. Імпреза була коротка, до речі з добре підібраними рефератами. Вона остане в пам'яті як доказ, що можна зробити спільними силами громади.

Маси народу (коло двох тисяч осіб) заповнили залю. Такої маси людей не пам'ятає наша громада від часу Українського Дня в Ріверв'ю парку. Хто з українців не знав добре про Мазепу, довідався на імпрезі. Старанно опрацьований реферат проф. Завадовича, вступне слово проф. Антоновича чи англійський реферат адв. Куляса були добре приготовані. Проф. Завадович представив добу Мазепи, його діла, політику і його важку ситуацію, в якій він мусів і цареві служити а рівночасно підготовляти розрив з ним. Мазепу вповні хвалив Т. Шевченко у свойому „Кобзарі".

В програмі концерту брали ще участь хор Сурма з п. Плешкевичем на чолі, Шведський Квартет школи Норт Парк Каледж, проф. Джансон з цього ж каледжу, який прочитав поему, яку кожний учень у Швеції знає до 12-го року життя на пам'ять, а яка величає лицаря короля Карла XII. Оркестра СУМА під проводом проф. Барабаша і п-ні Турянська як незрівняна декляматорка гарно доповнили програму. Недоліки? Змучений хор, що числив 100 осіб, не зі своєї вини за 6 проб не міг себе оправдати, хоч зібрав гарну силу голосів. Вражало теж, що не було нікого з американського конгресу, стейту і міста. Міг бути теж шведський консул, не був, хоч обіцяв, шведський хор. А такі імпрези добрі для нас а ще краще для зовнішнього світу.

Гриць Білецький — союзовець і член першого уряду Стрілецького Гуртка ч. 6. в Шикаґо відійшов з цього світу і поховано його 3 жовтня. З оригінальної п'ятки, що створила Стрілецьку Організацію а відтак ОДВУ — це другий член, що відійшов у вічність. Оригінальна п'ятка переміна Шикаґо до непізнання організуванням мережі Відділів ОДВУ, УНСоюзу і організуванням імпрез. Активний до війни, нездужав довгі роки і не брав участи в в народному життю.

Розалія Сидорик — теж союзовець, є доказом, що не чоловіки але й жінки вмирають в повній силі віку і то в часі, коли вони можуть доживати спокійно віку по трудах. — Покійна приїхала до Америки по першій світовій війні. Була активною у Відділі Українського Золотого Хреста і Відділі УНСоюзу, ч. 125. Останніми роками очолювала 12-ий Відділ Союзу Українок, і була доказом, що Америка є такий край, де жінка зі сільською освітою могла очолювати жіночу організацію з великою концентрацією інтеліґенції й дипломованих пань. Мала імпозантні похорони, не лише на місці спочинку, але теж на радіопередачах.

Голос Комбатанта — поправляється і тому дістав в нашій громаді право горожанства. Цього, зрештою, можна було сподіватися, бо початки для кожного починаючого журналу важкі. Навіть для журналу зі стажем і довгими роками праці життя повне перешкод! Чому зміна з Голосом Комбатанта? Не знаю, але бачив його в руках кільканадцятьох людей, бачив в „Бесіді" — значить люди його читають. А власне, „Комбатантові" читачів й треба!

Смерть Степана Бандери — потрясла й нашою громадою. Організації Визвольного Фронту постаралися про спеціяльні жалобні афіші, які друкарня на Шикаґо і Оклей напечатала і в неділю рано вони були вже розліплені по деяких крамницях а з дому СУМА повівав жалібний прапор. Церква св. о. Николая, де відправлено Панахиду, була повна людей. Чути було плач і люди втирали сльози. В обличчі смерти людини, Степана Бандери зокрема, інакше й не могло бути.

В Союзовій Трибуні за вересень — ми зробили кривду б. секретареві 341-го Відділу УНСоюзу у Віндзорі, Канада. Назвали ми його Хробаком, а його правдиве прізвище є Червак. Помилка з ентомологічного погляду не велика, але в союзову житті непотрібна. Тому перепрошуємо пана Червака, який живе тепер в Дітройті.

Делеґати СФУЖО — пані Бойко - Сулима з Німеччини і Пеленська з Австралії відвідали нашу громаду і побули тут цілий тиждень. Український Золотий Хрест і Союз Українок влаштували в Союзовому Домі стрічу делеґаток з громадянством в суботу 24 жовтня. Прийшло 62 жінки і 6 чоловіків. Забагато імпрез слабий розголос й збайдужіння громадянства були причиною малої фреквенції. Пані Бойко - Сулима говорила на тему України, її теперішнього становища і майбутньости. На підставі реферату пані Бойко, Україна є тепер найбагатшою країною, найбідніших громадян на світі. В Україні є нова капіталістична кляса большевицьких вельмож з віллями і автами і кляса бідаків в колгоспах і поза ними, що голодують і є обдерті. Прелеґентка підсумувала цілі візити Хрущова в Америці, який рішив розкладати Америку зі середини. Українське жіноцтво не може забути Хрущових злочинів в Україні. Пані Пеленська говорила на тему міжнародного жіночого руху і участи українських жінок в ньому. Успіхи українського жіноцтва на міжнародньому форумі є мінімальні. Вступ там за державним квітком. Але є деякі успіхи. Як здобувати публічну опінію для України? Пані Пеленська сказала, що не треба жалуватися світові, що ми бідні і поневолені. Світ сантиментів не знає. Треба світові казати, що без самостійної України не буде миру на землі. Для культурних і торговельних зв'язків треба мати на сході Европи — Україну. Вона теж розказала дещо про життя 15-тисячної української громади в Австралії. По рефератах пані подали чай з оріховим тортом. — В неділю 25 жовтня У. З. Хрест приймав п. Бойко-Сулиму у своїй доливці в „Бесіді" окремою скромною імпрезою. По відвідинах в різних українських церковних і світських установах, делеґатки закінчили якраз в Шикаґо своє гостинне турне по наших громадах.

Листопадові Свята — відбулися в нас окремо по різних громадах.

Язва Грамот — навістила нашу громаду. Де обернешся, роздають грамоти за різні правдиві і мнимі заслуги для народу, громади, України й науки. До війни американська Україна такого явища не знала. Десь хтось, переважно організації діставали „грамоти" зі Львова за щедрий дар на Інвалідів чи Рідну Школу і то все. Правда, всі члени Союзів, мали асекураційні грамоти. А тепер різних грамот, малих і великих, почесних і звичайних намножилося так багато, що й ліку не стає. І що з ними робити? Ховати до шуфляди чи виставляти? Але де? Я особисто маю таких грамот 13 — прибитих шпанеґлями на стіні мого бюра. Яка їх стріне доля, не знаю, бо прибувають нові і не стане місця. А шкода, бо деякі з них як приміром ОУН є артистично зроблені. Є надія, що громадянство, а радше організації дадуть собі з грамотами спокій, бо зачали роздавати почесні докторати, і грамоти відійшли на дальший плян.

Золотий Ювілей 259-го Відділу УНСоюзу, — що його українська громада на Савт-Сайді відзначила окремим бенкетом, вдався. В неділю 1. листопада в новій, просторій залі парохії св. Богородиці на 50-ій вул. і Полайна зібралися разом 200 людей, переважно діти і внуки перших піонерів громади. Нікого з основників Відділу нема вже між живими. Найстаршими присутніми членами Відділу з квітня 1910 р. були Іван Ханас і Степан Проць. Останній подарував мені Державний Бонд Української Західньої Республіки, виданий йому 1921 р., і просив передати його до музею і відбити у „Свободі", як доказ, що наші давні емігранти Україні помагали. — Коротка програма і короткі промови нікого не мучили, а секретар Відділу пані Ґуґлик, що теж була тостмайстром бенкету, вив'язалася добре зі свого завдання. Відділ, що крім числа має теж назву Сестрицтво Пресвятої Богородиці, дав почин до заснування парохії того ж імени, що теж буде вкоротці відзначено. А про решту вже була згадка в „Свободі".

Ґавдеамус Іґітур — було моттом студентської імпрези в Креймер Готелі з нагоди початку нового шкільного року. Веселе студентське товариство, кількадесять українських професійних людей переважно лікарів, веселий Богдан Наконечний, як провідник забави. Були й промови. Говорили проф. Юрко Степовий про систему навчання в Америці і про пошану до науки та мґр. Семчишин. Солістка панна Матійців при фортепіяновому супроводі проф. Шутя доповнили забаву й імпрезу. Студентську Громаду в нашій громаді очолює п. Вірщук, який відважився вийти з українських мурів. У висліді його відваги студенти добре заробили і показали себе студентами, які все і всюди к краю і поза ним старалися „поставитися", хоч знаємо, що студенти все бідні.

Інж. О. Бойдуник — не оминув й Шикаґа. Дав доклад для громадянства в „Українській Бесіді" і на Бернсайді в парохії св. Петра і Павла. Доклади були інтересні, була й жива дискусія на тему УНРади, передріпенства і що далі робити. Гість зложив візиту достойникам обох наших церков, полагодив різні організаційні справи в ОДВУ і виїхав в дальшу путь до Міннеаполіс. На марґінесі побуту інж. Бойдуника в нашій громаді треба ствердити, що на політичні доклади є все ще готові слухачі і дискутанти, чого не можна сказати про наукові виступи чи реферати.

ПОЗИЧКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ.
СЕРІЯ: 005 № 0874
НА
ДЕСЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРІВ
які зложив Проць Степан
замешкалий в Chicago, Ill.
[illegible]
Відень, дня 28. червня 1921 року.
УРЯД ДИПЛЬОМАТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ЗАХ. УКР. (ГАЛИЦЬКОЇ) НАРОДНОЇ РЕПУБЛИКИ В АМЕРИЦІ
Відділ II. (фінансово-торговельний)
Виставлено в Вашінґтоні дня 28 вересня 1921
За Фінансову Комісію:
За Контрольну Комісію:
Бр. Березовський

Доказ давньої слави і жертвенности — фотокопія (поменшена) Грамоти „Позички Національної Оборони для здобуття і закріплення незалежности Галицької Держави", яку викуповували американські українці в 1921-му році. Покійний д-р Лука Мишуга, підпис якого видніє посередині внизу на цій Грамоті, зібрав на цю позичку кругло 120,000 долярів і за ці гроші уряд ЗУНРеспубліки міг перевести широку дипломатично-політичну акцію в користь визволення України в ті бурхливі часи після першої світової війни. (Гл. Шикаґовська Хроніка інж. Ст. Куропася.)

Панахида за сл. п. Степана Бандеру в Пассейку, Н. Дж.

18 жовтня по Службі Божій о. прот. Степан Вілак, сказавши відповідне слово про трагедію, яку переживає наш нарід, і вказавши на ті численні жертви, що їх наш нарід складає на жертівнику до волі, вказав, що схидна, підступна Москва посягнула на життя Провідника Українських Націоналістів Степана Бандери, і його смерть є загальним ударом по нашому національному змагу. Церква була переповнена вірними. Всі були під враженням нової нашої трагедії. Співав гарно хор під орудою проф. Вожаківського.

Насувається на думку кілька думок із приводу тієї панахиди. Хай же знає вражий ворог, ща нас вже не так то легко поконати! Сьогодні на цю трагічну вістку по всіх церквах відправлювано панахиди. Правлено й по католицьких до церкви якої замучений належав, але тут підчеркуємо, правились і по всіх церквах православних! Цей факт знаменитий, на нього треба звернути увагу, тіп вказує, що ми в державницькому думанні поступили далеко, що нас вже не так легко розбити, роз'єднати. Удар ворога нас цементує, і ми, не оглядаючись, хто якої політичної орієнтації, в хвилин нападу стаємо єдино, щоб відбити удар! Хай собі це схидна Москва запам'ятає. Вбивши полк. Коновальця, приготовляючись знову до якогось нового скоку, гадає нас знову порізнити, розбити! Але це їй не вдасться!

(пи)

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

ВИСТУП ВОЛОДИМИРА ЦІСИКА НА СВЯТІ УПА В НЮ ЙОРКУ

В неділю 22 листопада в залі Джуньйор Гай Скул Товариство бувших вояків УПА ім. ген. - хор. Т. Чупринки вкупі з Організацією Визвольного Фронту влаштували громадсько - мистецький вечір, під назвою „Свято УПА". На цьому вечері були промови і деклямація, а друга його частина була цілком присвячена виступові відомого скрипаля Володимира Цісика.

Таке поєднання громадської і мистецької тем можливе, але, на мою думку, краще було б робити їх окремо, якщо не дбати про деякі організаційні заходи.

Не дивлячись на те, що концерт не був самостійним реситалем, скрипаль ще раз порадував багаточисленну авдиторію своєю майстерністю, технікою і художнім смаком.

Виконаний репертуар, який включав, крім порівняно невеликих камерних творів Жуковського (елегія), Бруха (романся), Фоменка (казка, марш), — ще й два капітальні твори (соната Брамса і концерт Сен-Санса) дав можливість концертантові показати свій соковитий, інтонаційни чистий тон, шляхетну манеру фразування і інтерпретації. Та цими якостями він був вже віддавна озброєний.

Шкода, що велика педагогічна діяльність проф. В. Цісика не дала йому, як і його прегарному партнерові можливости частіше виступати як інструменталістові, зокрема в самостійних реситалях.

Як показав рецензований коцерт, поєднувати концертовий виступ з іншою атмосферою може і не слід, бо соліст мусить мати перед собою певний континент слухачів, прихильників камерних концертів, бо інакше у нього не буде контакту з авдиторією. Так було, є і буде завжди і скрізь.

Але, не дивлячись на різнородність авдиторії, серед якої були навіть і маленькі діти, концерт мав великий і цілком заслужений успіх, до чого не в малій мірі спричинився і високомистецький супровід піяніста Романа Савицького. Так ця видатна пара музик робить велику справу, не замикаючися в рямці лише педагогіки, а в міру, а іноді і не в міру, своїх можливостей, щотвхає громадську думку вбік мистецтва високої кляси, все ширше, глибше прищіплюючи нашій спільноті смак до мистецтва камерного стилю.

Микола Фоменко

● **Секретар рільництва** Езра Тефт Бенсон заявив журналістам, що його політичним противникам вдалося представити його як „ворога" фармерів, та в дійсності більшість фармерів підтримують його політику, що має своєю ціллю зменшити урядову контролю над фармерством, зокрема цінами на сільсько - господарські продукти.

БЕЗ ПОЛІТИКИ

● **Економічний дорадник** компанії Лайонел Д. Едді заявив, що американська економіка в 1960 році зросте так, що крайова продукція виноситиме 510 більйонів долярів. Цього року крайова продукція, тобто вартість випродукуваних товарів і вартість виконаної праці, має становити 490 більйонів долярів. Лайонел Едді вважає, що не буде зросту в будівельному промислі, але має надію на ріст в автомобільному промислі і збільшення закупів товарів на рати.

● **Найвищий Суд ЗДА** відкинув апеляцію 8 осіб, які відбувають досмертну тюремну кару за пограбування банку Брінкса в січні 1950 року на 1,219,000 долярів. Суд не подав причини відкинення апеляції. Адвокат засуджених твердить, що його клієнти не мали „справедливого суду", бо нібито присяжні судді перебували під впливом ворожої настанови місцевого громадянства, яке обурювалося цим найбільшим в історії ЗДА грабунком.

● **Генерал армії Даґлес МекАртур** за два місяці матиме 80 років. Він займає окремий апартамент у готелі „Валдорф-Асторія" і зовсім зійшов з публічної арени, як про це сам згадував у своїй промові в Конґресі, коли його відкликав був із Кореї в 1952 р. президент Труман. Проте генерал із 5-ма зірками, він все ще числиться в „активній службі". Його платня становить $20,543 річно, а крім того він має при собі оплачуваний штаб. Він є головою ради директорів корпорації Сперрі Ренд, і за це дістає $100,000 річно. У Вашингтоні МекАртур не буває, але з президентом Айзенгавером зустрічається, який називає його „своїм старим шефом". Він і досі вірить, що був би виграв війну в Кореї, коли б міг бомбардувати ворога в Китаї.

● **Передбачають, що чоловічі убрання навесні і вліті 1960 р.** не подорожчають, але восени того року ціни на них у роздрібному продажу підвищаться на 5 долярів.

● **Совєтські лікарі** твердять, що в СССР винайдено апарат, який може викривати пістряка (рака) в його найранішій стадії. Цей апарат нібито виявляє, які опухи є злоякісні, а які доброякісні.

● **Посол англійського парляменту Томас Мур** веде завзяту кампанію за приверненння законодатним шляхом фізичної кари для неповнолітніх злочинців. Він є проти середньовічного стосування цієї кари, яка калічила дійсних чи здогадних винуватців і викликала до них співчуття кревних, приятелів і громадянства, а вимагає такого „символічного" карання буком, яке осмішувало б проступників в очах їх ровесників. Проти привернення фізичної кари в будь-якому вигляді є міністер внутрішніх справ Ричард Батлер.

● **21-річна найстарша дочка** кол. єгипетського короля Фарука, княжна Ферієл, закінчивши школу в Швайцарії, прийняла посаду вчительки стенографії в приватній школі для дівчат з заможних домів у Льозанні. Вона хотіла працювати, як бюрова секретарка, але її батько спротивився цьому. Княжна Ферієл заробляє по $35 тижнево і дуже вдоволена, що усамостійнилась. Король Фарук вивіз з Єгипту величезний маєток.

● **У містечку Люсаді, в Портуґалії**, коли музика заграла весільний марш з „Льогенґріна" і Хоза Морейна вже наближався до вівтаря з своєю судженою Іриною, з'явилась інша дівчина, Марія, яка заявила претенсії до молодого. В церкві і перед церквою зчинилась така бійка між прихильниками Ірини й Марії, що поліція мусіла стріляти понад головами учасників бійки. Весільний обряд закінчено без музики і святочного настрою.

● **Чоловік Бриґітти Бардо**, найславетнішої французької фільмової акторки, актор Жак Шарріє, захворів на нервову недугу і його відвезли до шпиталю. У газетах появились недвозначні натяки, що цією „недугою" він хоче звільнитися від військової служби. Справа знайшла відгук аж у парляменті.

НЕБЕЗПЕКА ВІДРИВУ ВІД ЗАГАЛУ

(Закінчення зі сторни 2-гої)

сподарських і політичних справах займає слово визначний їх знавець, Раймонд Арон. Він виразно виступає проти самостійности Альжиру, і ніколи не виступав проти політики уряду. Та ось недавно на сторінках опозиційного тижневика, забравши голос в альжирській справі, він заявив, що і без Альжиру Франція не пропаде, і інтеграція Альжиру не є можлива. Піднесення життьового рівня в Альжирі до рівня метрополії коштуватиме Франції надто дорого. Остаточного висновку він не зробив, але його стаття звернена проти типових сльоґанів уряду.

На сторінках „Фіґаро" забрав цей же автор слово в справі французької атомової бомби й французької стратегії. Він уважає, що ця бомба нічого не дасть, крім погіршення відносин з союзниками, бож „ударної сили" Франція не осягне, не маючи засобів на фабрикування атомових бомб, що є зброєю перестарілою, ні не зможе продукувати потрібної кількости ракет. А тому всяка ідея повної суверенности оборони сьогодні не має сенсу.

Характеристично, що стаття ця появилася саме напередодні декларації уряду в цих справах у парляменті... Посли цю політику схвалять, але серед загалу вона не має беззастережної піддержки. Але французи — страшні емпірики. Вони приймуть всяку концепцію, коли вона буде успішна, і навіть де Голь змінить концепцію, коли виявиться, що здійснити її неможливо. І це у багатьох справах.

О. Д-вич

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

(Закінчення зі стор. 2)

ківщини гідно і чесно до самого кінця.

Цього великого успіху не поменшує факт, що в 1917 р. впав російський царат, що на історичну арену вийшла українська держава і галицькі русофіли були в душі ворожо наставлені до польських зазіхань на українські землі. Ми знаємо з досвіду, що закорінені погляди живуть довго і не хочуть добровільно вмирати, навіть тоді, коли вони в змінених обставинах стають недоречними анахронізмами.

Ми не можемо собі навіть уявити, як виглядав би Листопадовий Зрив і чим би він скінчився, якби західня вітка нашого народу була роздвоєна на два ворожі табори, як це було до Листопадового Зриву.

Другим дуже відрадним явищем на Західній Україні в ті часи був факт, що галицькі українці пішли в цілости на шлях національної революції, тобто рішили насамперед забезпечити свою державу. Вони робили це не тому, що не відчували або недоцінювали ваги соціяльних реформ. Навпаки, ніде, може, аґрарна справа не була такою запальною і наболілою, як на наших західніх землях, де 38% землі знаходилося в руках поміщиків не української національности, а 70% сільських господарств мало менше як два гектари землі, отже не могли задовольнити найконечніших потреб селянина.

Галицькій інтеліґенції вдалося стримати народні маси від насильства на особах та на майні і переконати їх, що задумані реформи відвернуть частину національної енерґії від реалізації основного завдання, яким була оборона країни, загроженої польським нападом, і що навіть з найкраще переведених суспільних реформ не останеться нічого, як упаде своя держава.

На базі протипольської війни об'єдналися всі галицькі партії; не було партійних спорів та вибуху соціяльних антаґонізмів. Серед бурхливих хвиль, які потрясали Східньою та Середньою Европою включно з нашими сусідами поляками, румунами, чехами, не згадуючи про Московщину та Мадярщину, Західня Україна була островом ладу і порядку. Очевидно, що з цих самих мотивів комуністична аґітація не мала ні доступу, ні успіху на галицькому ґрунті.

Тодішня галицька інтеліґенція та галицьке селянство мали свої хиби і свої промахи. Не наводимо їх ширше, бо не були вони вирішальними для висліду українсько-польської війни за наші західні землі. З 40-річної перспективи видно, що цей вислід був би в основі таким самим, якби цих хиб і промахів не було, якщо візьмемо до уваги тодішнє міжнародне положення та некорисне відношення наших сил та наших матеріяльних засобів до таких самих на ворожій стороні.

З наведених фактів бачимо, що західні українці мали дуже поважні осяги в ділянці внутрішньої політики, яку вони створили майже з нічого, без будької підготовки та попереднього державного досвіду, хоча правдою буде, що вони жили в конституційній державі і в останніх двох десятках років перед світовою війною інтенсивно з конституційних свобід користали.

Пам'ятаймо, що всі їхні дії проходили при наявності величезної та гнітучої польської загрози, якій не повелося спаралізувати ні їхньої волі, ні їхнього спротиву. Західна вітка нашої нації викресала з себе велику силу відпору на польську аґресію, та геройськими подвигами і жертвенною кров'ю найкращих своїх синів затвердила перед цілим світом, що західні наші землі були і будуть невідлучною частиною великого українського материка.

● **Нікіта Хрущов** оприлюднив у совєтській пресі подяку всім американцям, які нібито дякували йому за його приїзд до Америки та за „заслуги для миру". Кожний з отих американських наївняків дістав безпосередньо подяку від Хрущова.

● **61-річний Роджер Товги** вийшов із тюрми в Джолієті, Іллиной, відсидівши там кару майже 26 років, а решту йому подарували під умовою, що буде чесно жити. Він був засуджений до 99-річного ув'язнення за викрадення конфідента Джана Фактора. На нього чекала жінка і сестра, а двох синів не було під тюрмою. Хоч падав сніг, то Товги сказав: „Який це чудовий день!".

● **Фінансова ситуація Франції** поліпшала настільки, що уряд заповів сплату $200 мільйонів, що їх винен Міжнародному Монетарному Фондові, за два роки перед терміном.

Католицькі єпископи проти штучної контролі народин

Вашингтон. — Більше як 200 католицьких єпископів на зборах у Вашингтоні ухвалили заяву, в якій виступають проти того, щоб за державні американські кошти вести закордоном пропаганду за штучну контролю народин, головним чином в недорозвинених економічно країнах. В цій заяві стверджується, що католики не змінили свого неґативного становища проти штучної контролі народин, як це дехто поширює. Католицька Церква вважає гріхом всякі штучні засоби для контролі народин, стверджується в цій заяві, і говорення про якінебудь зміни в цій справі — це „звичайна неправда". Цього року окрема комісія, яка вивчала справу фондів на допомогу закордонові, пропонувала президентові Айзенгаверові, що треба усвідомити недорозвинені народи про потребу контролі народин. Протестантська Світова Рада Церков в жовтні ц. р. стверджувала загрозу від „популяційної експльозії" і рекомендувала природну і штучну контролю народин. Католицькі єпископи не вірять в „популяційну експльозію" і вказують на те, що на терені ЗДА жило колись 500,000 індіян, а тепер живе 177 мільйонів, а харчові надвишки виносять більйони долярів. Цю заяву підписали шість кардиналів, чотири архиєпископи і 6 єпископів в імені Єпископату ЗДА і Крайової Католицької Добродійної Конференції.

Індекс цін в жовтні ц. р. становив 125.5 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомляє, що індекс цін на товари щоденного вжитку в жовтні ц. р. збільшився на 0.2 відсотка в порівнянні з вереснем ц. р. і становив 125.5 відсотка, це значить на 25.5 відсотка більше як в роках 1947-1949, коли він становив 100. Це значить, що за 7.97 доляра в 1947-1949 роках можна було купити стільки, що тепер коштує $10. Внаслідок збільшення індексу цін 1,250-000 робітників дістануть автоматичне збільшення заробітків на один або два центи від години праці, згідно з контрактами праці. Це є робітники в автомобілевому, летунському і електричному промислах. Заробітні платні робітників зменшились внаслідок страйку в сталевому промислі на 30 центів тижнево і становили пересічно в фабричного робітника з трьома членами родини $80.03, а в самотного — $72.51. Купівельна сила робітника зменшилася на 0.6 відсотків в місяці жовтні. На збільшення індексу мало вплив подорожчання транспорту, головним чином нових авт з 1960 року, і збільшеного податку від газоліни. Збільшилися видатки на мешкання та на лікування. Комісар статистики Івен Клеґ передбачає, що в листопаді не буде більшої зміни в індексі цін в порівнянні з жовтнем.

ЗДА мусять підготовляти більше підприємців для праці закордоном

Вашингтон. — Професор Американського університету з Вашингтону Гаролд Рендолл заявив представникові Юнайтед Прес Інтернешел, що американські університети мусять вишколювати поважне число підприємців, які могли б працювати закордоном, якщо ЗДА хочуть затримати своє теперішнє провідне становище в світі. Проф. Рендолл — це колишній фаховий дипломат, який тепер провадить вишкільні курси для підприємців, що працювати мають закордоном. Декан Гарланд Клівленд із Сиракюзького університету говорив на конвенції для закордонної торгівлі про те, що подібні курси існують вже на 45-ох університетах, але це ще замало. Компанії затруднюють закордоном таких людей, які так розуміються на своїй праці, як такі проповідники в церквах, які ніколи не мали Біблії в своїх руках. Це, на жаль, не є правда, що „добрий працівник вдома мусить бути добрим робітником також закордоном".

Адміністрація Харчів і Ліків має перевірити 500 хемікалій в харчах

Вашингтон. — Представник Адміністрації Харчів і Ліків повідомляє, що в найближчому часі треба буде перевірити коло 500 різних хемікалій, яких тепер вживається в харчах і ліках згідно з дотеперішнім законом, що хемікалію можна заборонити аж тоді, коли уряд доведе, що вона шкідлива для здоров'я. Від 5-го березня 1960 року обов'язує закон, згідно з яким треба буде продуцентам харчів доказувати Адміністрації Харчів, що хемікалії, введені до вжитку перед 1 січня 1958 року, не шкідливі для здоров'я. Досі Адміністрація Харчів і Ліків дозволила на вживання 185 хемікалій в харчах а зістає ще перевірити коло 500 хемікалій, яких продуценти харчів вживають для поправи кольору, запаху, якости, вигляду, поживної вартости і збереження харчів. Адміністрація дозволила „без сумніву" вживати до харчів таких додатків як сіль, перець, цукор, оцет і порошок до печення. Дозволено вживати пеніциліни для лікування корів, але з застереженням, що вона не дістанеться до молока, що призначене на продаж. 355 експертів перевіряють кожну хемікалію, затривожені алярмом, що вибух був зі справою брусниць („кренбері").

ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ СКІНЧИВ 85 РОКІВ

Лондон. — Кол. англійський прем'єр Винстон Черчил, прославлюваний англійською пресою, як „найбільший англієць наших часів", святкував своє 85-річчя в минулий понеділок 30-го листопада в вузькому гурті своєї найближчої родини: своєї 73-річної дружини, сина і трьох доньок та десятьох внуків. Два зяті Черчилла є членами англійського уряду. Черчил виздоровів після останньої перестуди, п'є коньяк і курить сиґара та втішається повною бистротою ума.

● **У совєтській Білорусі** „вичистили" з ближче невідомих причин голову державного комітету безпеки Александра Перліцина. На його місце призначено Василія Петрова. Усунено також міністра громадських робіт Александра Кротова.

● **На Тихому океані** оперують коло 120 совєтських підводних човнів. Деякі з них пристосовані до викидання атомових ракет, — заявив у Токіо американський адмірал Гаррі Фелт. ЗДА мають на Тихому океані не більше як 40 підводних човнів, в тому числі деякі урухомлювані атомовою енерґією.

Посмертні Згадки

Теодор ПОЛЬОВИЙ — довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла, 213 Відд. УНСоюзу в Байоні, Н. Дж., помер по короткій недузі дня 12-го листопада 1959 року, проживши 70 років. До УНСоюзу вступив 1922 р. і був постійним членом до кінця свого життя. Походив із села Лічин, пов. Вібрка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Пелагію з якою прожив 44 роки, 2 синів Івана і Стефана, 1 доньку Марію, 2 невістки Розалію і Катерину, зятя Юрія та 6 внуків. Всі вони є членами УНСоюзу. Покійний був тихої вдачі, щирим українцем й активним, був членом української кат. Церкви, УНДому й УНСоюзу та ніколи не жалів датків на українські народні цілі. Похорон відбувся 16-го листопада 1959 р., при участи Родини, Членів Б-та та Знайомих, до укр. кат. церкви Преч. Діви Марії, а опісля на цвинтар в Арлінґтоні, Н. Дж. — В. Н. П.!

А. Басараб, секр.

Теодор ЛЕСЬОВ, — довголітній член 176 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 12-го жовтня 1959 р., на 76- му році життя. Покійний походив із села Юзепичі, Ст. Самбір, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Анну, 2 доньки, 1 сина та 7 внуків. Похорон відбувся з православної церкви св. Петра й Павла. Тіло Покійного спочиває на цвинтарі Mt. Hope Cemetery. — В. Н. П.!

Управа

Іван ХЛИСТА — член Б-ва св. о. Миколая, Відд. 276 УНСоюзу в Ембридж, Па., помер дня 20-го листопада 1959 р. Покійний походив з місточка Устріки Долішні, пов. Ліско. Покійний прожив 78 років. Покійний полишив 3 синів, 5 доньок, 21 внуків, 4 правнуків та 1 брата, який живе тут в Ембрідж. Дружина його померла 1958 р. — В. Н. П.!

М. Фук.

Дмитро СТРОЇЧ, — член Відділу 504 УНСоюзу ім. Є. Коновальця в Лімінґтоні, Онт., помер 22-го листопада 1959 року. Покійний залишив у смутку дружину Анну в дома, брата та сестру в Україні. Походив із Росно, пов. Косів, Західня Україна. Похорон відбувся 26-го листопада 1959 р. з Виндсор, Онт. — В. Н. П.!

Е. Барна, секр.

ТАРЗАН, ч. 4368. Везіл в небезпеці.

BRISTER'S CORPSE PANICKED THE WITCH-DOCTOR, AND HE NOW MADE A DESPERATE EFFORT TO ESCAPE--

BUT HE DID NOT ESCAPE THE WATCHFUL EYES OF BULAT, WHO LUMBERED FORWARD IN PURSUIT --

AND SOON A DEATH SCREAM ECHOED THROUGH THE CAVE AS HAIRY, VINDICTIVE ARMS SOUGHT WEZIL'S QUIVERING THROAT!

Брістерів труп викликав паніку в знахура, який тепер робив розпачливі зусилля, щоб втекти...

Але він не втік від пильних очей бюлета, який гнався в погоні.

І незабаром смертельний крик відбився від стін печери, коли волосисті мстиві лапи шукали за трепитливою горлянкою Везіла.